

PVER AEGROTVS

1 Interim Quīntus lectō tenētur. Puer aegrōtus iterum iterumque super lectum sē convertit nec dormīre potest sīve in latere dextrō cubat sīve in latere sinistrō. Itaque ē lectō surgere cōnātur, sed pēs dēnuō dolēre incipit.
 5 Puer territus pedēs nūdōs aspicit et "Quid hoc est?" inquit, "Pēs dexter multō māior est quam pēs laevus!" Quīntus mīrātur quod pedēs, quī herī parēs erant, ho-
 diē tam imparēs sunt. Tum puer aegrōtus in lectō re-
 cumbit. Villa quiēta est: nūllus sonus audītur ab ullā
 10 parte; etiam avēs, tempestāte subitā territae, in hortō silent.

At subitō silentium clāmōre et strepitū māximō rum-
 pitur, nam Mārcus in cubiculō suō, quod iūxtā cubicu-
 lum Quīntī est, magnā vōce clāmat et forem manibus
 15 pedibusque percutit. Quīntus, quī tantum strepitum mīrātur, Syram vocat; quae continuō accurrit.

Syra: "Quid est, Quīnte? Putāvī tē dormīre."

Quīntus: "Mēne dormīre per tantum strepitum?

aegrōtus -a -um = aeger

con-vertere = vertere

latus -eris n

dē-nuō (< dē novō)
 = rūrsus

laevus -a -um = sinister

pār paris = aequus

im-pār ↔ pār
 re-cumbere ↔ surgere
 (ē lectō)

subitus -a -um = nōn
 exspectātus

subitō adv
 strepitus -ūs m = sonus
 magnus
 iūxtā prp+acc = apud

per-cutere -iō = pulsāre

continuō = statim

mē-ne dormīre putāvisti?

quid agitur? = quid fit?	Quid agitur, Syra? Quam ob rem Mārcus sīc clāmat ac forem tam valdē percutit?"	20
valdē < validē	Syra: "Nōlī hoc mīrārī: Mārcus forem frangere cōnātur, quod aliter exīre nōn potest. Sed tū quid agis? Doletne tibi pēs adhūc?"	
frangere = rumpere (rem dūram) aliter = aliō modō	Puer 'pedem sibi dolēre' ait: "Valdē mihi dolet pēs, ob dolōrem ē lectō surgere nōn possum."	25
sē, dat sibi	Syra: "Tūne ē lectō surgere cōnātus es?"	
dolor -ōris m < dolēre	Quīntus: "Certē surgere cōnātus sum, at necesse fuit mē continuō recumbere, ita pēs doluit. Intuēre pedēs meōs, Syra! Comparā eōs! Antequam dē arbore cecidī, parēs erant, nunc pēs dexter māior est pede laevō."	30
cōnārī -ātum esse	Syra: "Ego nōn mīror pedem tuum aegrum esse, quod dē tam altā arbore cecidistī; at mīror tē crūs nōn frēgisse. Facile os frangere potuistī."	
dolēre -uisse intuērī, imp -re: intuēre! = aspice! cadere cecidisse	Quīntus: "Quis scit? Fortasse os frāctum est, nam pedem vix movēre possum sine dolōribus."	35
māior pede laevō=māior quam pēs laevus	Syra: "Ossa tua integra sunt omnia. Nōlī flēre! Puerum Rōmānum sine lacrimīs dolōrem patī decet."	
frangere frēgisse frāctum	Quīntus: "Nōn fleō, etsī dolōrem gravem patior. Trīstis sum, quod mihi necesse est intus cubāre, dum alii puerī forīs lūdunt. Cōnsolāre mē, Syra! Cōnside hīc iūxtā lectum et loquere mēcum!"	40
os ossis n 	Syra iūxtā lectum ad latus puerī laevum cōnsidit eumque sīc cōnsolātur: "Nōlī trīstis esse quod hīc intus cubās: immō laetāre tē nōn inclūsum esse in cubiculō ut frātrem tuum! Nec Mārcō licet cum aliīs puerīs lūdere."	45
flēre = lacrimāre		
patī -ior: dolōrem p. = dolōrem ferre		
et-sī = quamquam		
dolor gravis=d. magnus		
intus ↔ forīs		
cōnsolārī, loquī, imp -re: Q. imperat: "Cōnsolārē mē! loquere mēcum!"		
laetārī, imp -re: laetāre! = gaudē!		

	Quīntus: "Is nōn aegrōtat nec dolōrēs patitur."	
	Syra: "Etsī valet, certē tergī dolōrēs passus est."	patī passum esse
	Quīntus: "Estne verberātus Mārcus? Cūr eī nōn licet exīre? Quid factum est postquam frāter meus domum rediit? Omnia ignōrō. Dum hīc sōlus cubō, nihil nōscere possum, etsī omnia scīre cupiō."	fieri factum esse red-īre -iisse ignōrāre = nescire cupere -iō = velle
II	Syra: "Iam nārrābō tibi omnia quae facta sunt: Frāter tuus hodiē sine comite in lūdum iit..."	iam (+ fuit) = continuō īre iisse (< īvisse) comitāri -ātum esse
	Quīntus: "Nōnne Mēdus eum comitātus est?"	
55	Syra: "Mēdus herī domō fūgit — putō quia amīcam suam, quae Rōmae habitat, vidēre cupīvit."	cupere -īvisse vix umquam = prope numquam
	Quīntus: "Quōmodo Mēdus, qui vix umquam Rōmae fuit, puellam Rōmānam nōscere potuit?"	certō adv ali-qua fēmina, acc ali-quam fēminam nōscere nōvisse loquī locūtum esse ut hominēs āiunt
60	Syra: "Nesciō quōmodo, sed certō sciō eum aliquam fēminam nōvisse, nam saepe dē eā locūtus est. Nihil difficile est amantī, ut āiunt.	
	"Mēdus igitur hodiē Mārcum comitārī nōn potuit. Nūper Mārcus sōlus rediit, sed pater filium suum red-euntem vix cognōvit neque eum ūsculātus est ut solet, nam Mārcus nōn modo ūmidus erat quod per imbreū ambulāverat, sed etiam sordidus atque cruentus quod humī iacuerat et ā Sextō pulsātus erat. Puerī enim in viā pugnāverant: prīnum Mārcum pulsāverat Sextus, tum Mārcus et Titus Sextum pulsāverant. Hōc audītō, do-	cognōscere cognōvisse cognitum
65		
70	70 minus Mārcum sevērē reprehendit."	cruentus -a -um < cruor
	Quīntus: "Māter quid dīxit?"	
	Syra: "Māter tua nōn aderat, sed paulō post intrāvit.	reprehendere -disse -ēnsum
		ad-erat

lavare lavisse lautum
 (= lavatum)
 videre vidiisse visum

ceterum = praeterea, sed
 pior ceteris (abl) =
 pior quam ceteri

mentiri mentitum esse

ali-quis, acc ali quem

tumultus -ūs m = clamor
 et strepitus
 verēri veritum esse

mordere momordisse
 morsum
 lupō ferōcior = ferōcior
 quam lupus

saepe, comp saepius,
 sup saepissimē
 nōvisse ↔ ignōrare

dare dedisse datum
 lūdere lūsisse

Tunc Mārcus iam laetus erat et vestem mūtāverat, domina eum sordidum atque cruentum nōn vīdit. Mārcus vērō ‘sē bonum discipulum fuisse’ dīxit, etsī in lūdō 75 dormīverat nec magistrum recitantem audīverat — cēterum in hāc rē is nōn pēior fuerat cēteris, nam omnēs dormīverant! Postrēmō litterās pulchrās quās Sextus scripserat mātri ostendit atque dīxit ‘sē ipsum eās litterās scripsisse.’ Tam turpiter frāter tuus mentītus est!” 80

Quīntus: “Quōmodo scīs Mārcum mentītum esse et eās litterās ā Sextō scriptās esse?”

Syra: “Quia nōmen ‘Sextī’ in tabellā scriptum erat. Et paulō post tabellārius advēnit...”

Quīntus: “Nūper aliquem iānuam pulsāre et canem 85 valdē lātrāre audīvī. Tum subitō magnā vōce clāmāvit aliquis. Quidnam tantus ille tumultus significāvit?”

Syra: “Tabellārius clāmāvit quod canem veritus est, nec sine causā, nam canis eum momordit et vestem eius scidit. Is canis lupō ferōcior est!” 90

Quīntus: “Ego canem iānitōris nōn vereor neque umquam ab eo morsus sum.”

Syra: “Id nōn mīror, nam canis saepissimē tē vīdit. Canis tē nōvit, ignōrat illum.”

Quīntus: “Canis mē nōn modo nōvit, sed etiam dilit, nam multa eī ossa dedī et saepe cum eo lūsī. Cēterum quid attulit tabellārius?”

Syra: “Epistulam attulit in quā magister scripserat ‘Mārcum discipulum pigerrimum fuisse atque foedē et

100 prāvē scripsisse.' Tum Mārcus, quī pŕimō omnia negāverat, 'sē mentītum esse' fassus est."	pŕimō <i>adv</i> = initiō fatērī fassum esse
Quīntus: "Profecṭō verbera meruit!"	
Syra: "Magister eum iam bis verberāverat, nec igitur pater eum dēnuō verberāre voluit, sed in cubiculum	velle voluisse
105 inclūsit. Cēterum facile tibi est frātrem tuum reprehendere, dum ipse hīc in mollī lectulō cubās. Tūne ipse semper bonus discipulus es?"	
Quīntus: "Melior sum frātre meō! Herī laudātus sum, quia pulchrē scripseram et recitāveram."	melior frātre meō = m. <i>quam</i> frāter meus
110 Syra: "Tūne sōlus pulchrē scripserās et recitāverās?"	
Quīntus: "Immō omnēs praeter Mārcum laudātī sumus, quod pulchrē scripserāmus et recitāverāmus."	
115 Syra: "Sī vōs laudātī estis, quod pulchrius scripserātis et recitāverātis quam Mārcus, nōnne ille tam rēctē scripserat quam vōs? Ego Mārcum bene nōvī, nec putō eum vōbīs stultiōrem esse."	stultior vōbīs (<i>abl</i>) = stultior quam vōs
Quīntus: "At certē pigrior est nōbīs!"	

GRAMMATICA LATINA

Verbī tempora

120 *Plūsquamperfectum*

[A] Āctīvum.

Puer ūmidus est quod per imbreū ambulāvit.

Puer ūmidus erat quod per imbreū ambulāverat

'Ambulāvit' praeteritum perfectum est. 'Ambulāverat' est

125 tempus praeteritum plūsquamperfectum. Plūsquamperfectum dēsinit in -erat (pers. III sing.), quod ad īfīnitūvum perfectī sine -isse additur.

ambulāverat

plūs-quam-perfectum
-erat

[1]	recitāv era m
	recitāv erā s
	recitāv era t
	recitāv erā mus
	recitāv erā tis
	recitāv era nt
[2]	pāru era m
	pāru erā s
	pāru era t
	pāru erā mus
	pāru erā tis
	pāru era nt
[3]	scrips era m
	scrips erā s
	scrips era t
	scrips erā mus
	scrips erā tis
	scrips era nt
[4]	dormīv era m
	dormīv erā s
	dormīv era t
	dormīv erā mus
	dormīv erā tis
	dormīv era nt
fu era m	fu erā mus
fu erā s	fu erā tis
fu era t	fu era nt

-era|m -erā|mus
-erā|s -erā|tis
-era|t -era|nt

verberāt|us erat

verberāt|i erant

verberāt|us eram
verberāt|us erās
verberāt|us erat
 verberāt|i erāmus
 verberāt|i erātis
 verberāt|i erant

-tus|era|m -tī|erāmus
-ta|erās -tae|erātis
-era|t -erant
-tum erat -ta erant

Exempla: [1] recitāv|era|m; [2] pāru|era|m; [3] scrips|era|m; [4] dormīv|era|m.

Herī magister puerum laudāvit, quia bonus discipulus fuerat: bene recitāverat et scripserat, magistrō pāruerat, nec in lūdō dormīverat. 130

Bonus discipulus malō: "Herī magister mē laudāvit, quia bonus discipulus fueram: bene recitāveram et scripseram, magistrō pārueram, nec in lūdō dormīveram. At tē verberāvit 135 magister, quia malus discipulus fuerās: male recitāverās et scripserās, in lūdō dormīverās, nec magistrō pāruerās."

Herī magister puerōs laudāvit, quia bonī discipulī fuerant: bene recitāverant et scripserant, magistrō pāruerant, nec in lūdō dormīverant. 140

Bonī discipuli malīs: "Herī magister nōs laudāvit, quia bonī discipulī fuerāmus: bene recitāverāmus et scripserāmus, magistrō pāruerāmus, nec in lūdō dormīverāmus. At vōs verberāvit magister, quia malī discipuli fuerātis: male recitāverātis et scripserātis, in lūdō dormīverātis, nec magistrō pārue- 145 rātis."

	Singulāris	Plūrālis
Persōna prīma	-eram	-erāmus
Persōna secunda	-erās	-erātis
Persōna tertia	-erat	-erant

[B] Passīvum.

Magister Mārcum verberāverat = Mārcus verberātus erat ā magistrō. Magister puerōs verberāverat = puerī verberātī erant ā magistrō.

Filius: "Pater mē verberāvit, etsī iam ā magistrō verberātus eram." Māter: "Cūr verberātus erās?"

Filiī: "Pater nōs verberāvit, etsī iam ā magistrō verberātī erāmus." Māter: "Cūr verberātī erātis?"

	Singulāris	Plūrālis
Persōna prīma	verberātus eram	verberātī erāmus
Persōna secunda	verberātus erās	verberātī erātis
Persōna tertia	verberātus erat	verberātī erant

PENSVM A

Mārcus rediēns sordidus erat quod humī iac— et cruentus quod Sextus eum puls—. Pueri in viā pugn—. Tergum Mārcō dolēbat quod magister eum verber—. Mārcus ā magistrō verber— quod in lūdō dorm— nec magistrum recitantem aud—. Mārcus: “Magister mē verberāvit quod in lūdō dorm— nec eum recitatem aud—, sed mē laudāvit quod bene comput— et scrips—.”

Verba: lavāre —isse —um; vidēre —isse —um; mordēre —isse —um; dare —isse —um; reprehendere —isse —um; frangere —isse —um; cognōscere —isse —um; nōscere —isse; lūdere —isse; cadere —isse; ire —isse; cupere —isse; velle —isse; pati —um esse; loquī —um esse; fatēri —um esse.

PENSVM B

Puer — [= aeger] dormīre nōn potest sīve in — dextrō iacet sīve in — [= sinistrō]. Itaque surgere cōnātur, sed in lectō —, nam pēs — [= rūrsus] dolēre incipit. Mārcus clāmat et forem valdē — [=pulsat], ita puer inclūsus forem — cōnātur. Quīntus clāmōrem et — audit et Syram vocat; quae — accurrit. Puer dīcit ‘pedem — dolēre’: “Pēs mihi dolet, ob — dormīre nōn possum. Fortasse — crūris frāctum est.” Syra: “Nōlī —!” Quīntus: “Nōn fleō, — [= quamquam] dolōrem gravem —.”

PENSVM C

Cūr Quīntus mīrātur pedēs suōs aspiciēns?
Quam ob rem pēs eius aegrōtat?
Estne frāctum os crūris?
Quārē Mārcus forem frangere cōnātur?
Quid Syra Quīntō nārrat dē Mārcō?
Cūr Mārcus rediēns cruentus erat?
Quārē Mēdus ē vīllā fūgit?
Quid Syra dē cane iānitōris putat?
Cūr canis Quīntum dīligit?
Cūr Iūlius Mārcum nōn verberāvit?

Vocabula nova:

latus	
sonus	
strepitus	
dolor	
os	
tumultus	
aegrōtus	
laevus	
pār	
impār	
subitus	
cruentus	
convertere	
mīrātī	
recumbere	
percutere	
frangere	
flēre	
patī	
ignōrāre	
nōscere	
cupere	
iūxtā	
dēnuō	
subitō	
continuō	
certō	
prīmō	
valdē	
aliter	
intus	
etsī	
cēterum	
plūsquām perfectum	